

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ ХЕРСОНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ХЕРСОНСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИЙ КОМПЛЕКС
„ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА І СТУПЕНЯ – СПЕЦІАЛІЗОВАНА ШКОЛА
ІІ СТУПЕНЯ – КОЛЕГІУМ” № 51 ІМЕНІ Г.О.ПОТЬОМКІНА
ХЕРСОНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

Всеукраїнський конкурс «Шкільна бібліотека»

**Номінація
«Шкільна бібліотека –
інформаційний центр навчального закладу»**

Підготувала

Ревуцька Надія Іванівна,
завідувач шкільного бібліотечно-
інформаційного центру
Херсонського навчально-виховного
комплексу „загальноосвітня школа
І ступеня – спеціалізована школа
ІІ ступеня – колегіум” № 51
імені Г.О.Потьомкіна
Херсонської міської ради

Херсон – 2016

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. МОДЕРНІЗАЦІЯ ШКІЛЬНИХ БІБЛІОТЕК У ШКІЛЬНІ БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНІ ЦЕНТРИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	4
РОЗДІЛ 2. ШЛЯХИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ШКІЛЬНОГО БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ У ХЕРСОНСЬКОМУ НВК № 51.....	7
2.1. Створення та функціонування ШБІЦ НВК-колегіуму № 51. . .	7
2.2. Основні показники роботи ШБІЦ НВК-колегіуму № 51. .	11
2.3. Бібліотечні фонди ШБІЦ НВК-колегіуму № 51.	13
2.3.1. Фонд підручників і навчальних посібників ШБІЦ	15
2.3.2. Використання та збереження фонду підручників і навчальних посібників у НВК-колегіуму № 51.	17
2.3.3. Основний бібліотечний фонд ШБІЦ НВК-колегіуму № 51...	19
2.3.4. Шкільна електронна бібліотека ШБІЦ НВК-колегіуму № 51.	21
2.4. Інформаційна робота ШБІЦ НВК-колегіуму № 51.	27
2.5. Популяризація читання у ШБІЦ НВК-колегіуму № 51 . .	32
2.6. Організаційно-методична робота ШБІЦ НВК № 51.	41
ВИСНОВКИ	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	49
ДОДАТОК 1	50

ВСТУП

У сучасних умовах бібліотеки навчальних закладів, які є центрами збереження і розповсюдження знань, інтенсивно шукають нові методи інформаційної підтримки навчально-виховного процесу.

Розв'язати проблему надання інформаційної підтримки освіти можливо лише з упровадженням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій як у діяльність навчального закладу, так і у роботу шкільних бібліотек.

Процеси інформатизації вимагають створення нових умов для повноцінного задоволення освітніх потреб учасників навчально-виховного процесу. Це дає підстави організувати роботу шкільних бібліотек у напрямі сприяння становленню їх як сучасних інформаційно-комунікаційних центрів у навчальних закладах, що і визначає **актуальність** вибраної теми.

Головною метою даної роботи є визначення основних етапів становлення та розвитку нової моделі бібліотеки загальноосвітнього навчального закладу.

А основним завданням - на прикладі досвіду роботи шкільного бібліотечно-інформаційного центру Херсонського НВК - колегіуму № 51 показати алгоритм роботи шкільної бібліотеки по реформуванню та створенню умов для переходу до сучасної моделі бібліотеки загальноосвітнього навчального закладу у вигляді шкільного бібліотечно-інформаційного центру.

Шкільні бібліотеки повинні якнайшвидше стати сучасними бібліотечно-інформаційними центрами у загальноосвітніх навчальних закладах України, оснащеними новим мультимедійним обладнанням та комп'ютерами з підключенням до мережі Інтернет для оперативного і повного виконання всіх запитів учасників навчально-виховного процесу.

[4]

РОЗДІЛ 1

МОДЕРНІЗАЦІЯ ШКІЛЬНИХ БІБЛІОТЕК У ШКІЛЬНІ БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНІ ЦЕНТРИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Пріоритетний напрямок функціонування шкільних бібліотек – інформаційна компетентність усіх учасників освітнього процесу.

Підвищення інформаційної, інтелектуальної, пізнавальної, виховної функцій шкільних бібліотек вимагають найповнішого інформаційного забезпечення навчально–виховного процесу, надання інформаційно–методичної допомоги учням і педагогам в оволодінні основами наук і розвитку життєвих компетентностей. [5]

Останніми роками у нашій країні *забезпечено нормативно-правове регулювання* питань функціонування та удосконалення системи освіти. На державному рівні розроблено відповідну правову базу, що регулює процес інформатизації в освіті: це Закони України «Про освіту», «Про Національну програму інформатизації», Укази Президента України «Про Національну програму інформатизації» (зі змінами від 01.06.2010 р.), «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» (2013р.).

У цих документах, наряду з стратегічними напрямами розвитку національної системи освіти з питань інформатизації, надається велика увага *вдосконаленню бібліотечного та інформаційно-ресурсного забезпечення педагогічної освіти*. Визначаються такі основні напрями розвитку бібліотек навчальних закладів як впровадження інформаційних технологій у бібліотечну справу, зокрема:

- формування повноцінного галузевого інформаційного ресурсу,
- створення інтегрованих електронних каталогів і баз даних для використання інформаційних ресурсів бібліотечних фондів у навчально-виховному процесі і системах дистанційного навчання,
- створення доступних через мережу Інтернет електронних бібліотек,

- створення електронних підручників та енциклопедій навчального призначення тощо.

Відповідно до «Національної стратегії розвитку освіти на період до 2021 року», перед шкільними бібліотеками *поставлено завдання застосовувати у навчально-виховному процесі та бібліотечній справі поряд із традиційними засобами обслуговування читачів, інформаційно-комунікаційні технології*, а також надавати *доступ усім учасникам навчально-виховного процесу до світових інформаційних ресурсів* [2].

А це все передбачає створення та функціонування нової моделі сучасної бібліотеки загальноосвітнього навчального закладу.

«Концепція інформатизації мережі бібліотек загальноосвітніх навчальних закладів України» *визначила цілі, основні напрями, зміст і структуру процесів інформатизації мережі шкільних бібліотек* [1]. Затвердження такого документа, схваленого Національною академією педагогічних наук України, виявився важливим для бібліотечної діяльності.

Згодом було розроблено *примірне «Положення про шкільний бібліотечно-інформаційний центр загальноосвітнього навчального закладу»* та примірна «Посадова інструкція бібліотекаря – медіа спеціаліста навчального закладу».

Виконання цих документів забезпечує послідовне формування у кожній школі нових інформаційних фондів, дозволяє упорядкувати навчальну та методичну базу освітнього процесу, дозволяє створити сучасну ефективну бібліотечно-інформаційну систему для використання у будь-якому навчальному закладі.

На сьогодні у нашій країні налічується значна кількість загальноосвітніх навчальних закладів, у яких бібліотеки модернізовані в шкільні бібліотечно-інформаційні центри і у них створені всі умови для роботи користувачів з інформацією: достатня кількість комп'ютерів, швидкісний Інтернет через локальну мережу або через wi-fi, пристрої для сканування, тиражування та запису інформаційних матеріалів.

Головною метою всіх інновацій, які впроваджуються у шкільні бібліотеки, є якісне, оперативне, повноцінне та комфортне обслуговування читачів.

Сучасні бібліотеки загальноосвітніх навчальних закладів надають можливість для учнів та вчителів знаходити потрібну інформацію з найбільшою повнотою з найменшими витратами часу в усьому інформаційному просторі. А це створює *повноцінну інформаційну інфраструктуру для навчання*, сприяє розвитку пізнавальних і творчих здібностей учнів та підвищенню педагогічної майстерності вчителів задля підвищення результативності навчально-виховного процесу. [3]

РОЗДІЛ 2

ШЛЯХИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ШКІЛЬНОГО БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ В ХЕРСОНЬСЬКОМУ НВК - КОЛЕГІУМІ № 51

2.1. Створення та функціонування ШБЦ в Херсонському НВК № 51

В умовах оновлення суспільства, реформування освіти, відродження національної культури вся робота шкільної бібліотеки і педагогічного колективу нашого навчального закладу націлена на пошук нових шляхів, інноваційних форм та методів забезпечення зростаючих інформаційних потреб учнів і вчителів.

Настав час створення в бібліотеці НВК № 51 умов, які б стимулювали навчання, самоосвіту та саморозвиток учнів, їх потребу в самостійному пошуку та використанні необхідної інформації, вмінню критично оцінювати та засвоювати її. А головне, у повному обсязі задовольняти національно-культурні запити учнів-читачів у книзі та бібліографічній інформації для становлення і розвитку національної свідомості юного громадянина України.

Тому у нашому навчальному закладі – Херсонському НВК - колегіуму № 51, було прийнято рішення *реорганізації шкільної бібліотеки у бібліотечно-інформаційний центр.*

У 2012 році було розроблено «Положення про бібліотечно-інформаційний центр Херсонського навчально-виховного комплексу № 51» на основі типового положення та визначено основні функції і завдання роботи бібліотечного центру.

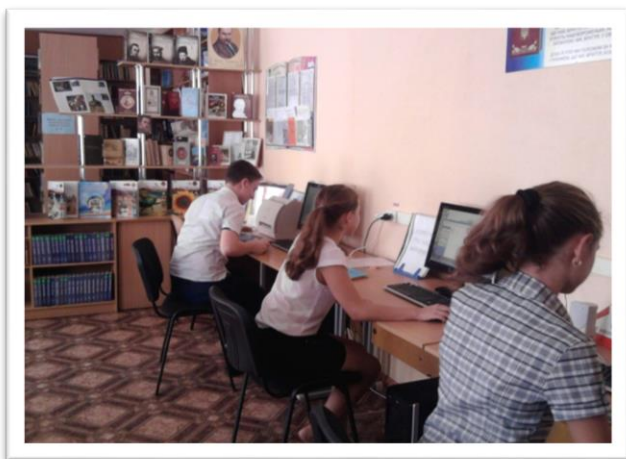
Головною метою діяльності бібліотечно-інформаційного центру стало:

- сприяння реалізації державної політики в галузі освіти;
- інформаційно-документальне забезпечення навчально-виховного процесу;
- інформаційне забезпечення всіх аспектів навчально-виховного процесу освітнього закладу в засвоєнні програмних та факультативних знань;

А основними завданнями роботи бібліотечно-інформаційного центру визначено:

- створення комфортного бібліотечного інформаційного середовища,
- реформування бібліотечного фонду, у якому були б присутні як традиційні, так і сучасні носії інформації, мультимедійні технології,
- пошук та обробка інформації для повноцінного використання у навчально-виховному процесі;
- надання інформаційно-методичної допомоги учням і педагогам в оволодінні основами інформаційної культури.
- проведення позакласної роботи з використанням сучасних інформаційних технологій;
- виховання інформаційної культури учнів, постійного їх прагнення до пошуку інформації, свідомого, осмисленого добору інформаційних джерел, формування навичок систематизації та особистісної оцінки інформації;
- навчання школярів технологіям користування бібліотеками всіх типів, навичками користування електронними каталогами та електронними бібліотеками.

На сьогодні *ШБІЦ* – це головний інформаційний структурний підрозділ навчально-виховного комплексу № 51.

Він включає два підрозділи: абонемент з відкритим доступом до фонду друкованих видань та

читальну залу із трьома комп'ютерами та робочими зонами для користувачів, в яких створено комфортні умови для індивідуальної роботи і розвитку навчально-пізнавальної діяльності учнів та підвищення професійного рівня вчителів. Крім того, у ШБІЦ є додаткові технічні засоби – принтер та сканер для роздрукування електронних матеріалів, одержаних через мережу Інтернет та копіювання текстів з видань бібліотечного фонду.

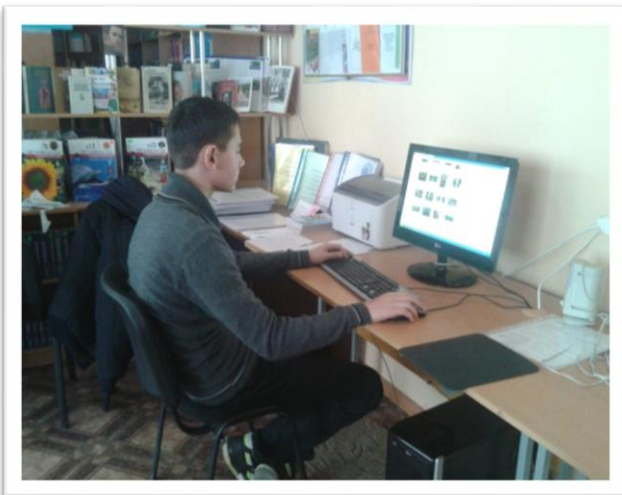
Адміністрація взяла на себе функцію технічного забезпечення ШБІЦ, а виконання основних завдань із інформаційного обслуговування користувачів покладено на бібліотекаря, якому надано робоче місце з персональним комп'ютером та доступом до Інтернету.

Завідуюча ШБІЦ НВК № 51 управляє інформаційними ресурсами, доповнює їх тими, що створюються в НВК № 51, надає можливість ефективно їх засвоювати, формуючи та розвиваючи інформаційну культуру учнів і вчителів, підтримуючи ефективне використання технологій у самонавчанні й самопідготовці.

Користувачі мережі Інтернету працюють на комп'ютерній техніці у ШБІЦ НВК № 51 згідно *«Інструкції з техніки безпеки при виконанні робіт із використанням комп'ютерів (ксероксів, факсів, іншої оргтехніки)»*.

В інформаційному куточку є наступна інформація для користувачів Інтернету: *«Правила безпеки дітей і підлітків в Інтернеті», «Вимоги до організації режиму праці учнів на персональних комп'ютерах», тека «Корисні ресурси Інтернет».*

Користувачі бібліотеки забезпечені оперативною навігацією в Інтернеті та мають вільний доступ до вітчизняних та світових інформаційних ресурсів через мережу Інтернет. Вони самостійно роблять відповідний запис з теми інформаційного запиту у спеціальному *«Журналі обліку*

користувачів Інтернету».

Професійна компетентність завідувачої ШБЦ ґрунтується на засвоєнні основних принципів оцінки і добору інформаційних ресурсів для формування бібліотечних фондів, що відповідають навчальній програмі НВК № 51.

І в першу чергу, це знання законодавчо-нормативних документів з освіти, комплектування фонду традиційними і нетрадиційними носіями інформації ШБЦ НВК - колегіуму № 51 відповідно до *Державному*

стандарту початкової загальної освіти, Державному стандарту базової і повної загальної середньої освіти в Україні, одержання й розміщення літератури, дотримання принципів загальнодоступності інформації та їх реалізацію у виховній та освітній діяльності, надання інформаційних послуг,

управління ресурсами, планування і звітність бібліотечної діяльності, автоматизацію бібліотеки та активне використання ІКТ.

2.2. Основні показники роботи ШБІЦ НВК – колегіуму № 51

Діяльність шкільного бібліотечного центру розглядається як підсистема в загальній системі освітньо-інформаційного обслуговування учнів та педагогів навчально-виховного комплексу № 51.

Інформаційний ресурс шкільного бібліотечного центру на 01.12.2016 р. становить 22498 прим. на традиційних і електронних носіях інформації, із них: 12206 прим. підручників та 10191 прим. художньої, науково-пізнавальної, довідкової, навчально-методичної літератури.

Кількість читачів у ШБІЦ на 01.12.2016 р. становить – 711 чоловік, кількість відвідувань – 3077, кількість книговидач – 4166 прим. книг, періодичних видань та електронних документів.

Контингент учнів у навчальному закладі складає 643

чол. (23 класи), загальна кількість педагогічного колективу навчального закладу – 52 чол. Усі учні навчального закладу і педагоги є читачами бібліотеки.

Перереєстрація всіх читачів ШБІЦ у нашому навчальному закладі завжди закінчується 30 вересня поточного навчального року. У День Відкритих дверей запрошуються до бібліотеки наші самі найменші читачі - першокласники. Для них

проводиться бібліотечний медіа урок «Бібліотека – дім твоїх друзів» і вони записуються до бібліотеки. Таким чином, *на перше жовтня навчального року у ШБІЦ кількість читачів складає 100%*. З цією метою цілий місяць проводиться інтенсивна робота з проведенням масових заходів у всіх класах школи з теми популяризації читання, заохочення дітей до систематичного читання, підняття престижу читання для набуття знань та успіху учнів у майбутньому.

Підписи дітей на видану літературу із фондів шкільної бібліотеки є на всіх читацьких формулярах, починаючи з учнів 1-х класів, що відповідає вимогам «Правил користування бібліотекою».

Протягом року постійно проводяться бесіди з учнями, як групові так і індивідуальні, по збереженню книг і підручників та шанобливому відношенню до них.

По закінченню навчального року, у травні – місяці, завжди проходить акція: «Тиждень повернутої книги». На канікули учні ідуть відпочивати без заборгованості у шкільній бібліотеці.

Згідно наказу директора навчального закладу 2 рази на рік проводиться *аналіз позакласного читання учнів 1-х - 11-х класів* з метою вивчення читацької активності *школярів НВК № 51* та популяризації читання. Визначаються кращі читачі бібліотеки, а також класи з найбільш

активними читачами. Підсумки аналізу позакласного читання учнів 1-х - 11-х

класів обов'язково висвітлюються на загальношкільному інформаційному стенді. А по закінченні навчального року кращим читачам і класам оголошуються подяки від адміністрації НВК.

2.3. Бібліотечні фонди ШБІЦ НВК - колегіуму № 51

Самим головним, що характеризує роботу кожної шкільної бібліотеки - це наявність якісного бібліотечного фонду.

Комплектування фонду у нашому бібліотечно-інформаційному центрі відбувається за рахунок коштів Держбюджету України та придбання літератури завдяки бібліотечним акціям, дарункам від читачів та спонсорів.

За три роки (2013, 2014, 2015) шкільною бібліотекою одержано - 6742 примірників видань, із них: фонд підручників – 3925 прим., книг – 2817 прим.

За бюджетні кошти одержано - 5302 прим. видань, із них: фонд підручників – 3785 пр., книг – 1517 прим.

За позабюджетні кошти одержано - 1440 прим. видань, із них: фонд підручників – 140 пр., книг – 1300 прим.

Тільки за 2016 рік кількість нових надходжень до фонду ШБІЦ НВК № 51 складає – 2358 прим., із них: фонд підручників – 1814 прим., книг – 544 прим. За бюджетні кошти одержано - 1719 прим. видань, із них: фонд підручників – 1715 прим., книг – 4 прим. За позабюджетні кошти одержано - 639 прим. видань, із них: фонд підручників – 99 прим., книг – 540 прим.

Особливу увагу адміністрація НВК - колегіуму № 51 і завідувача ШБЦ приділяють поповненню бібліотечного фонду новими надходженнями галузевої, пізнавальної і художньої літератури, енциклопедичними і довідковими виданнями, одержаними за позабюджетні кошти.

Так, за три роки фонд бібліотечно-інформаційного центру НВК № 51 *за позабюджетні кошти* було поповнено на 2079 прим. видань, із них: підручників – 239 прим. (закуплені підручники з вивчення німецької та англійської мов за кошти благодійного фонду «Потьомкін» та батьківські кошти), книг – 1840 прим. Література надійшла завдяки дарункам учнів і батьків та проведенням бібліотечних акцій. Тільки директором навчального закладу подаровано в бібліотеку енциклопедичних видань, видань з мистецтвознавства та передплатних видань класиків світової літератури у кількості більше 500 примірників.

Книгозабезпеченість (кількість видань основного бібліотечного фонду на 1 читача) складає – 14,3 (норма: 8-12).

У шкільному бібліотечно-інформаційного центру НВК № 51 згідно нормативно-технологічної документації, обов'язкової для всіх освітянських бібліотек, ведуться наступні *облікові бібліотечні документи*:

Основний бібліотечний фонд:

Книга сумарного обліку основного бібліотечного фонду, Інвентарна книга (основний бібліотечний фонд), Інвентарна книга (аудіовізуальні документи і електронні видання) згідно «Інструкції з обліку документів, що знаходяться в бібліотечних фондах» (2007);

Фонд підручників і навчальних посібників:

Книга сумарного обліку підручників і навчальних посібників бібліотечного фонду, Картотека обліку руху підручників і навчальних посібників, Журнал обліку підручників і навчальних посібників, що приймаються замість втрачених чи пошкоджених, Журнал обліку виданих підручників і навчальних посібників згідно «Інструкції про порядок комплектування та облік підручників та навчальної літератури» (2013).

Уся бібліотечна документація суворої звітності прошита, сторінки пронумеровані, документи затверджені підписом директора та печаткою навчального закладу. Ведення основної облікової бібліотечної документації відповідає чинним нормативним документам.

2.3.1. Фонд підручників і навчальних посібників ШБЦ

Однією з головних задач роботи ШБЦ є *забезпечення учнів НВК № 51 підручниками з основних навчальних дисциплін згідно навчальним програмам та Державним стандартам освіти в Україні.*

Наш навчальний заклад є *Херсонським навчально-виховним комплексом «загальноосвітня школа I ступеня - спеціалізована школа II ступеня - колегіум» № 51 ім. Г.О. Потьомкіна Херсонської міської ради з гуманітарно-філософським напрямом навчально-виховного процесу.*

Згідно профілю навчального закладу і здійснюється комплектування підручниками і навчальною літературою.

Учні 1-х - 11-х класів НВК № 51 забезпечені підручниками з основних навчальних дисциплін. За три роки бібліотечним центром навчального закладу одержано 5739 прим. нових підручників.

Крім того, у бібліотечно-інформаційному центрі та на фахових блогах педагогів є електронні версії усіх підручників, за якими навчаються школярі. Електронні версії підручників активно використовуються учнями, вчителями та батьками. Батьки та учні знають, що у бібліотечному центрі є БД ЕФП (База даних Електронного фонду підручників) для учнів 1-х - 11-х класів. Вони приходять до ШБЦ, роблять копії електронних підручників та хрестоматій на власні електронні пристрої, CD-диски для використання в домашніх умовах. А вчителі та учні використовують їх для підготовки уроків, для індивідуальних занять тощо.

У нашому бібліотечно-інформаційному центрі облік нових підручників і навчальних посібників на друкованій основі ведеться за груповим обліком

у Книзі сумарного обліку підручників і навчальних посібників бібліотечного фонду за формою згідно з додатком 1 до нової «Інструкції про порядок комплектування та облік підручників та навчальної літератури» (Наказ МОН від 02.12.2013 № 1686, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 18.12. 2013).

На початку 2014 року до Книги сумарного обліку підручників і навчальних посібників бібліотечного фонду було внесено зміни та зроблено запис, затверджений підписом директора та печаткою навчального закладу, про зміни у основному бібліотечному документі з обліку фонду підручників.

Індивідуальний облік фонду підручників здійснюється у Картотеці руху підручників і навчальних посібників бібліотечного фонду НВК – колегіуму № 51. На кожен підручник, який надходить до навчального закладу, робиться запис у Реєстраційній картці руху підручників і навчальних посібників бібліотечного фонду за формою згідно з додатком 2 «Інструкції про порядок комплектування та облік підручників та навчальної літератури» (Наказ МОН від 02.12.2013 № 1686).

З метою автоматизації бібліотечних процесів та зручності роботи з фондом підручників з вересня 2016 р. у нашому бібліотечно-інформаційному центрі ведеться Електронна картотека руху підручників і навчальних посібників.

Це дуже практично і зручно в роботі, тому що в ній відображено додатково ще і видачу підручників на класи, вчителям, залишки у книгосховищі та видачу іншим школам як взаємодопомогу у забезпеченні підручниками учнів міста.

Видача підручників на друкованій основі учням 1-х - 11-х класів здійснюється у спеціальному «Журналі обліку виданих підручників і навчальних посібників», що ведеться за формою згідно додатка 3 «Інструкції про порядок комплектування та облік підручників...» (2013).

Видача підручників учням 1-х – 8-х класів у нашому навчальному закладі здійснюється на класного керівника у «Журналі обліку виданих підручників».

Учні 9-х класів та 101 і 201 груп колегіуму НВК № 51 одержують підручники згідно *«Листків обліку виданих підручників»* у *«Журналі обліку виданих підручників»* і несуть особисту відповідальність за використання і збереження навчальної літератури протягом навчального року.

Видача підручників кожного дня фіксується у спеціальному листі *«Сумарний облік виданих підручників»*. А по закінченні видачі учням усіх підручників підбиваються підсумки для звіту.

2.3.2. Використання та збереження фонду підручників і навчальних посібників у НВК - колегіуму № 51

Особливу увагу адміністрація НВК - колегіуму № 51 та бібліотечно-інформаційний центр приділяють збереженню фонду підручників і навчальних посібників: існують накази директора навчального закладу про перевірку стану підручників та їх збереження і використання *1 раз на*

півріччя. Шкільний бібліотекар разом із читацьким активом здійснюють *рейди-перевірки збереження учнями підручників*, а результати проведених перевірок оперативно висвітлюються на загальношкільному інформаційному стенді.

Крім того, для подальшого контролю та з метою підвищення показників збереження шкільних підручників, класні керівники одержують *«Листки обліку використання навчальної літератури учнями»*, у якому надано дані про використання підручників протягом навчального року *на кожного учня класу*. Класні керівники в обов'язковому порядку доводять дану інформацію до учнів та їх батьків на батьківських зборах.

Завідуюча ШБЦ 2 рази на рік виступає з аналізом підсумків проведених рейдів-перевірок збереження шкільних підручників на нараді при директорі.

З метою збереження фонду підручників і навчальних посібників завідувач ШБЦ точно виконує пункт 13 «Інструкції про порядок комплектування та облік підручників та навчальної літератури» (2013), у якому прописано, що

13. «Користувачі бібліотечних фондів повинні бережливо ставитися до підручників і навчальних посібників. Якщо підручник та/або навчальний посібник втрачений або пошкоджений, користувач повинен замінити його аналогічним підручником та/або посібником чи рівноцінним».

У нашому навчальному закладі дуже бережливо відносяться до використання підручників. Але є поодинокі випадки пошкодження та втрати підручників. Учень обов'язково приносить на заміну аналогічний чи рівноцінний підручник, завідувач ШБЦ робить відповідний запис у *«Журналі обліку підручників і навчальних посібників, що приймаються замість втрачених чи пошкоджених»*. Наприкінці навчального року складається акт на загублені чи пошкоджені підручники та акт на заміну їх рівноцінними підручниками для прийому до ШБЦ.

Станом на 01 січня кожного року та у кінці навчального року на підставі актів вибуття і прийому підручників та «Книги сумарного обліку підручників і навчальних посібників» бібліотечного фонду завідувач ШБЦ робить *звірку руху підручників і навчальних посібників з бухгалтерією*. Оперативний облік фонду підручників і навчальних посібників сприяє збереженню, правильному формуванню і використанню бібліотечного фонду нашого навчального закладу.

2.3.3. Основний бібліотечний фонд ШБЦ НВК - колегіуму № 51

У шкільному бібліотечно-інформаційному центрі НВК № 51 налічується (станом на 01.12.2016 р.) - *10191 примірників* художньої, науково-пізнавальної, довідкової, енциклопедичної літератури для учнів та навчально-методичної літератури для вчителів на друкованій основі, аудіовізуальних документів і електронних видань.

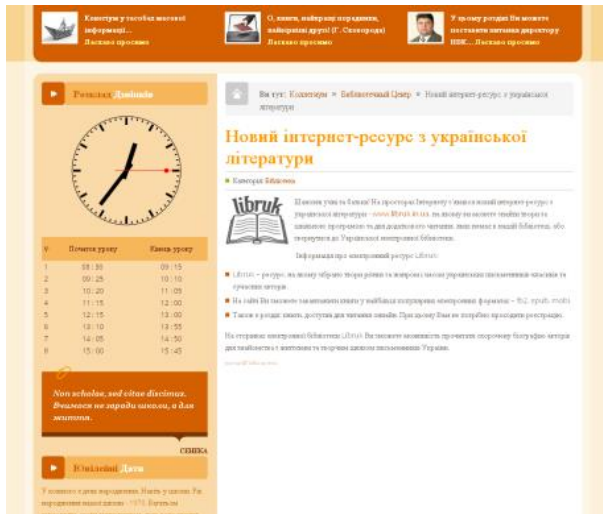
Якісний бібліотечний фонд – основа всієї інформаційно-бібліотечної роботи.

Систематично йде оновлення бібліотечного фонду у нашому ШБЦ як за рахунок коштів Держбюджету України, так і придбання літератури завдяки бібліотечним акціям, дарункам від читачів та спонсорів.

Відповідно до «*Національної стратегії розвитку освіти на період до 2021 року*», перед шкільними бібліотеками поставлено завдання застосовувати у навчально-виховному процесі та бібліотечній справі поряд із традиційними засобами обслуговування читачів, інформаційно-комунікаційні технології, а також надавати доступ усім учасникам навчально-виховного процесу до світових інформаційних ресурсів.

Величезний потенціал, закладений у модернізацію інформаційно-бібліотечного центру школи як ядра інформаційно-освітнього простору, вимагає *диференційованої практичної реалізації*. Тож, наш бібліотечно-інформаційний центр активно використовує всі можливості мережі Інтернет і електронних ресурсів інших організацій.

Так, для кращого знання української літератури та вивчення творів українських письменників для учнів 5-х - 11-х класів надано посилання на електронний ресурс на сайті навчального закладу на сторінці «Бібліотечний центр» (<http://51.ks.ua/library/new-site>) та на фаховому блозі «Бібліопланета. ШБЦ НВК № 51» (<http://nwk51.blogspot.com>).

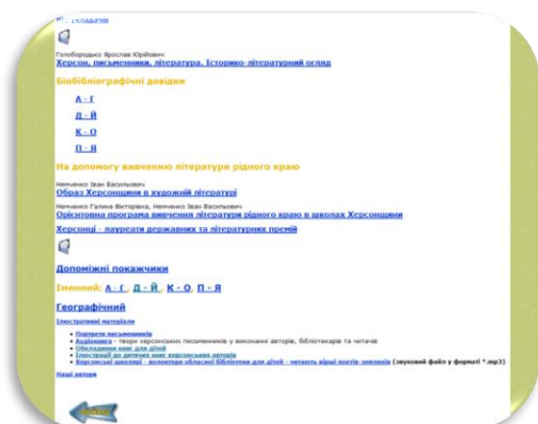
Посилання включає звернення до учнів та батьків з метою використання цінного для навчання електронного ресурсу «Української електронної бібліотеки»:

«Шановні учні та батьки! На просторах Інтернету з'явився новий інтернет-ресурс з української літератури - www.libruk.in.ua, на якому ви можете

знайти твори за шкільною програмою та для додаткового читання, яких немає в нашій бібліотеці, та звернутися до Української електронної бібліотеки.

Крім того, у розділі «Світова література» зібрано найвідоміші та найпопулярніші твори авторів зі всього світу. Книги перекладено українською мовою».

З метою популяризації читання краєзнавчої літератури, а також підготовки до уроків та конкурсів, на сайті НВК на сторінці «Бібліотечний центр» надано електронний ресурс Херсонської обласної бібліотеки для дітей ім. Дніпрові Чайки - довідник школяра "Літературна Херсонщина".

У посиланні звертається увага вчителів, учнів, батьків на використання цінного для навчання краєзнавчого електронного ресурсу, у якому зібрані

основні відомості про прозаїків, поетів, драматургів, літературознавців, що мають безпосереднє відношення до нашого краю, чия творчість, життєвий шлях пов'язані з херсонською землею.

До речі, у нашому бібліотечному центрі фонд краєзнавчої літератури відокремлено від основного бібліотечного фонду і він знаходиться у читальній залі у спеціально виділеному для нього *Краєзнавчому куточку*.

Активно ми використовуємо і можливості Інтернету, і можливості оргтехніки, яка є у ШБІЦ. Часто учням дають завдання з позакласного читання, а друкований фонд нашого бібліотечного центру має все ж таки не безмежну кількість книг. Спочатку ми видаємо книги на друкованій основі, а потім використовуємо всі можливості ІКТ і всі читацькі вимоги наших учнів завжди виконуються на 100%.

Завідуючою ШБІЦ НВК № 51 планується відкрити для учнівського і педагогічного колективів інші електронні інформаційні ресурси з інших предметів, які вивчаються за шкільними програмами, для допомоги у навчально-виховному процесі.

2.3.4. Шкільна електронна бібліотека ШБІЦ НВК - колегіуму № 51

У бібліотечному центрі розпочато роботу з організації *«Шкільної електронної бібліотеки»*.

На робочому столі кожного комп'ютера для користувачів виставлено ярлик *«Шкільна електронна бібліотека»*. Всі читачі самостійно знаходять електронні видання за своїм індивідуальним запитом.

Створення *«Шкільної електронної бібліотеки»* з повнотекстовими базами даних має велике значення для навчально-виховного процесу у НВК – колегіуму № 51.

Головною метою створення *«Шкільної електронної бібліотеки»* стало оперативне і повне виконання всіх інформаційних потреб і запитів вчителів та учнів НВК - колегіуму № 51.

З її допомогою вирішуються такі *завдання*, як

- забезпечення читачів виданнями з шкільної програми та позакласному читанні, які є у фонді ШБІЦ у недостатній кількості або зовсім відсутні,
- забезпечення доступу до видань, надання яких читачам обмежено (цінного краєзнавчого фонду, альбомів з мистецтва, рідкісних книг, довідкових та енциклопедичних видань тощо);
- організація, систематизація та забезпечення доступу читачам до фондів документів, які існують виключно в електронній формі (авторські роботи вчителів та учнів НВК № 51, які підготовлено для конкурсів, олімпіад, МАН тощо)

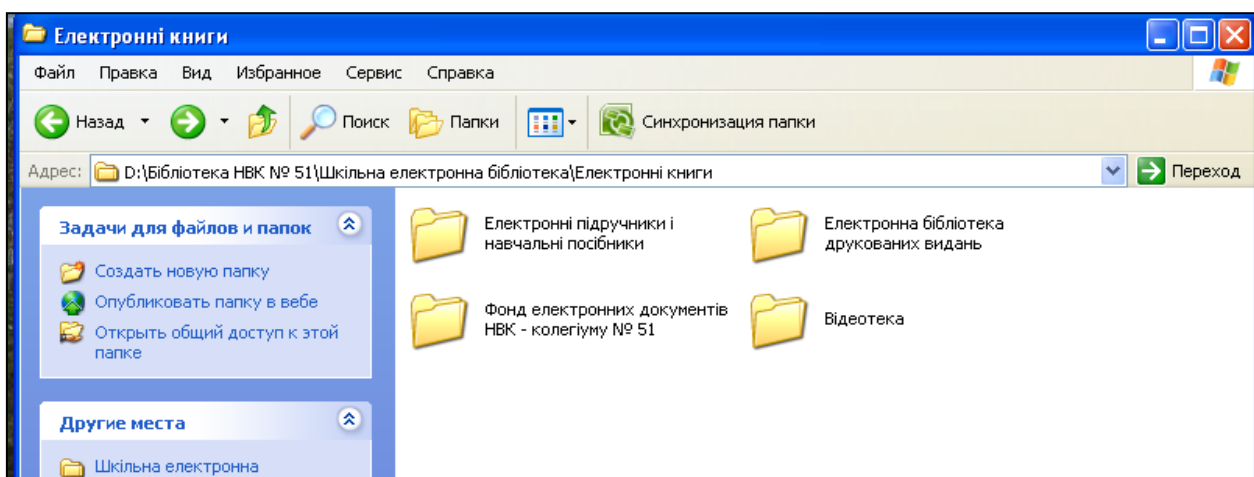
«Шкільна електронна бібліотека» у НВК - колегіуму № 51 сприяє виконанню таких основних функцій як інформаційна підтримка навчальної, виховної, науково-дослідної та творчої діяльності вчителів та учнів.

На завідувачу ШБІЦ покладено функцію створення і ведення «Шкільної електронної бібліотеки», яка включає формування електронного фонду видань для використання у навчально-виховному процесі НВК - колегіуму № 51.

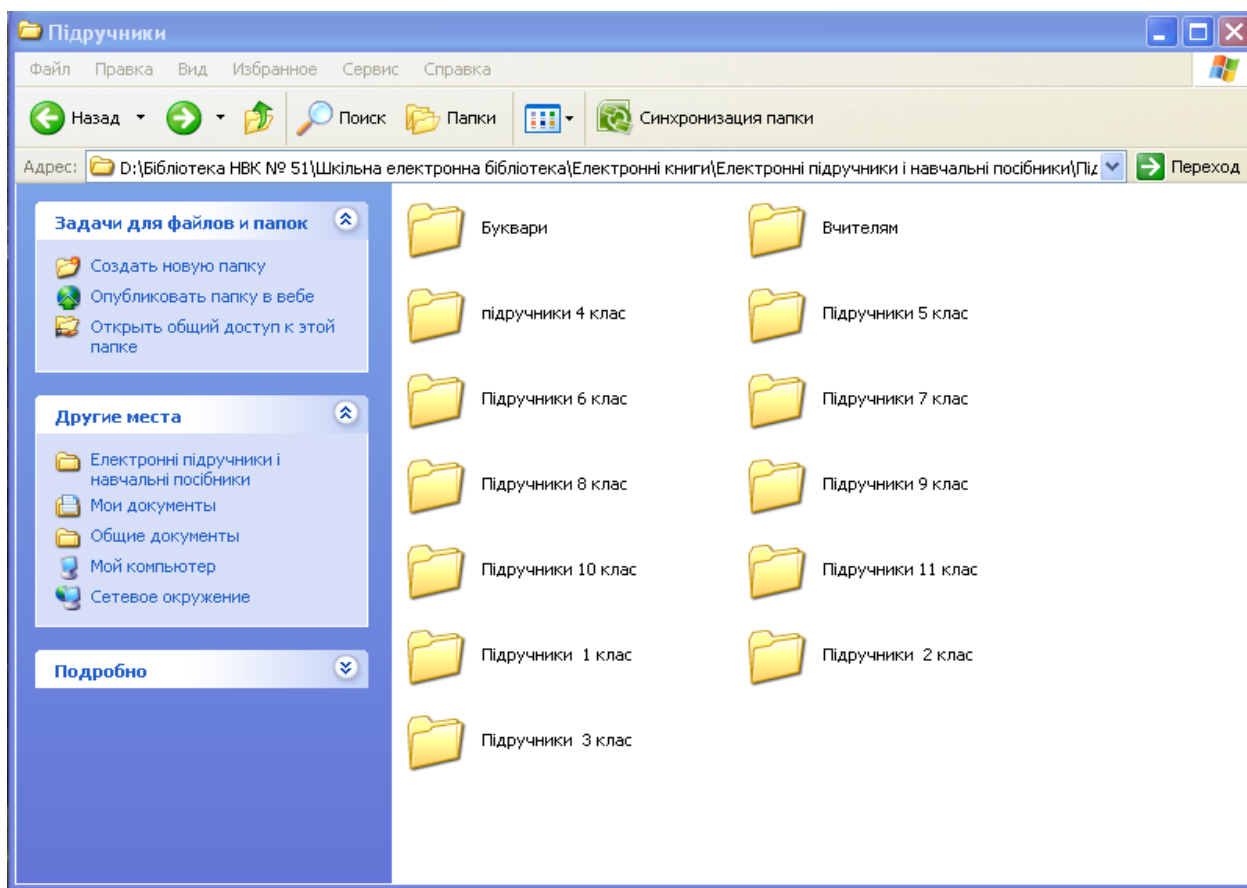
Створення «Шкільної електронної бібліотеки» дасть змогу підвищити результативність навчального процесу школярів, підвищити оперативність та доступність інформації для учасників навчально-виховного процесу, скоротити час пошуку документів та інформації.

У НВК - колегіумі № 51 «Шкільна електронна бібліотека» складається з наступних баз даних:

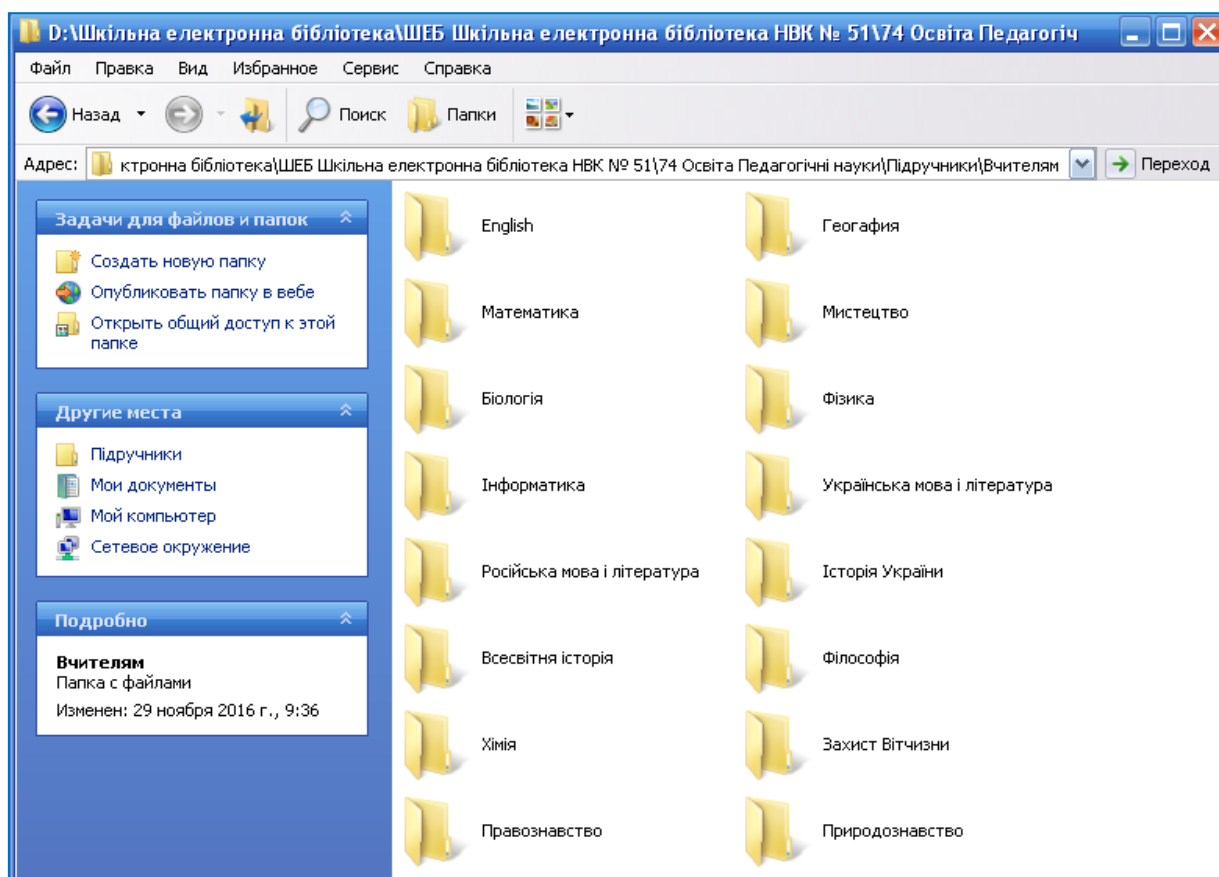
- I – БД « Електронні підручники і навчальні посібники»,
- II – БД « Електронна бібліотека друкованих видань»,
- III – БД « Фонд електронних документів НВК – колегіуму № 51»,
- IV – БД «Відеотека».

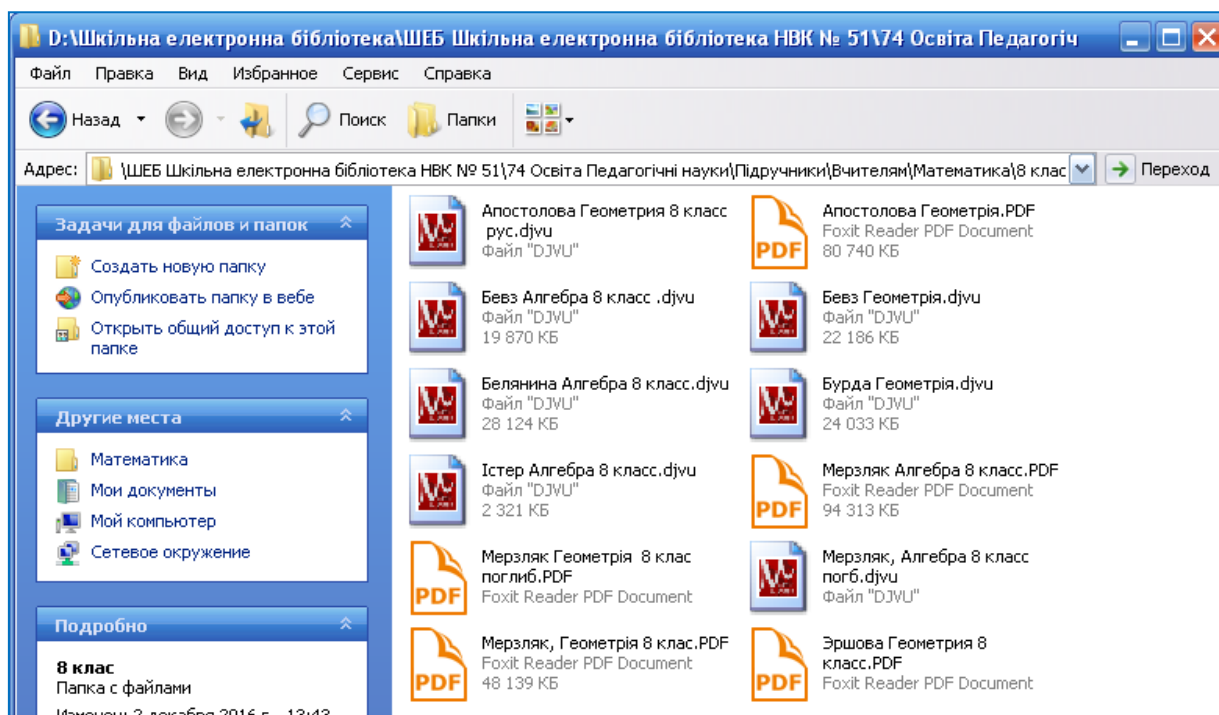
БД «Електронні підручники і навчальні посібники» включає папки файлів електронних підручників з розподілом на класи - з 1-го по 11-й.

Планується і уже частково організовано БД електронних підручників і навчальних посібників для вчителів з їх предметів знань, які вивчаються за шкільною програмою. Ця БД включає фонд електронних підручників, збірників завдань, методичних розробок, навчальних планів, дидактичних матеріалів тощо.

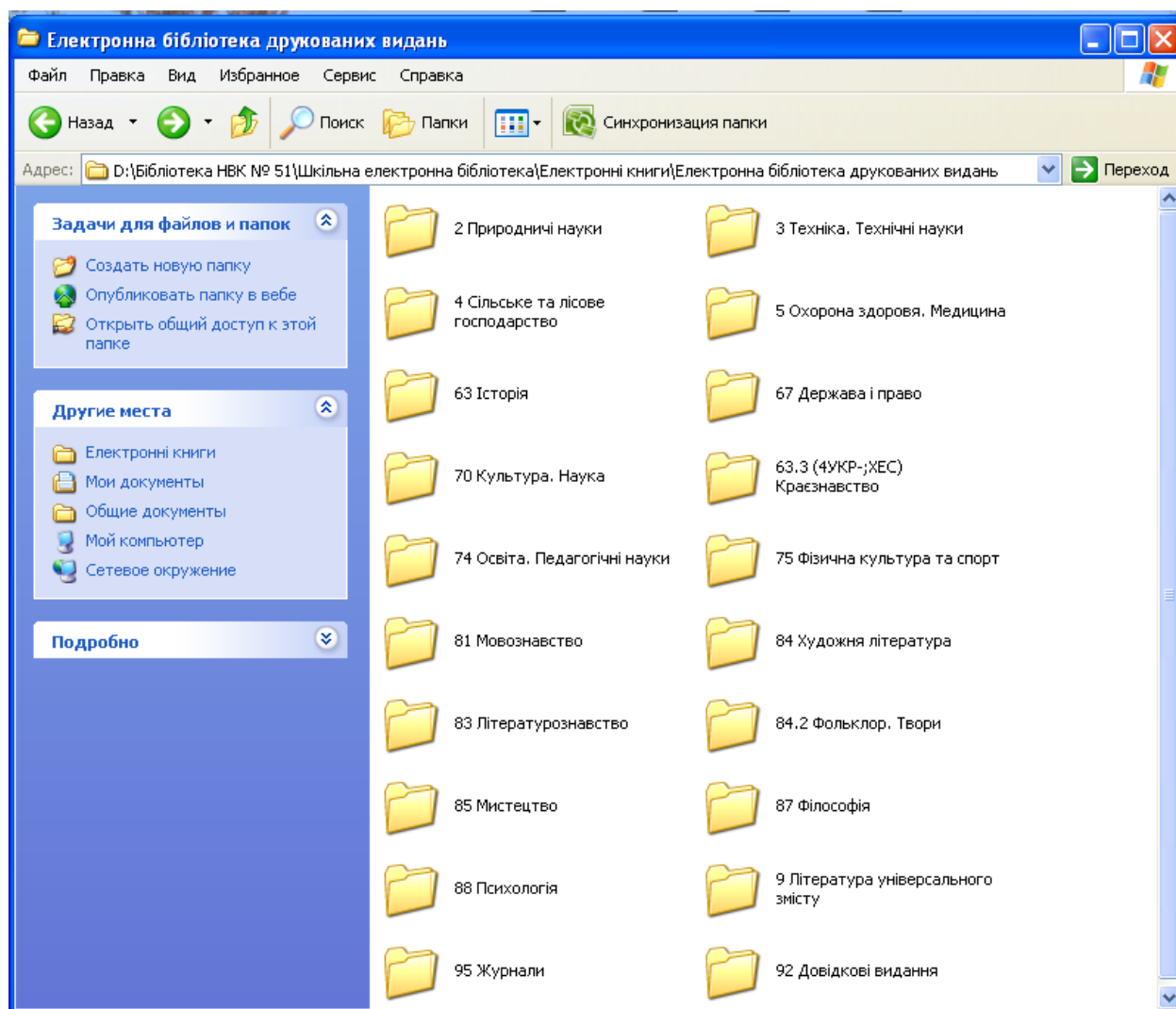

БД складається з назви предмета (н-д: Математика), а потім іде розподіл за класами. А всередині цих розділів включено підручники різних авторів з даного предмету, які вивчаються в різних школах країни.

Електронні версії підручників інших авторів вчителі можуть використовувати для підготовки дітей до учнівських олімпіад, МАН, гурткової роботи, факультативних та індивідуальних занять тощо.

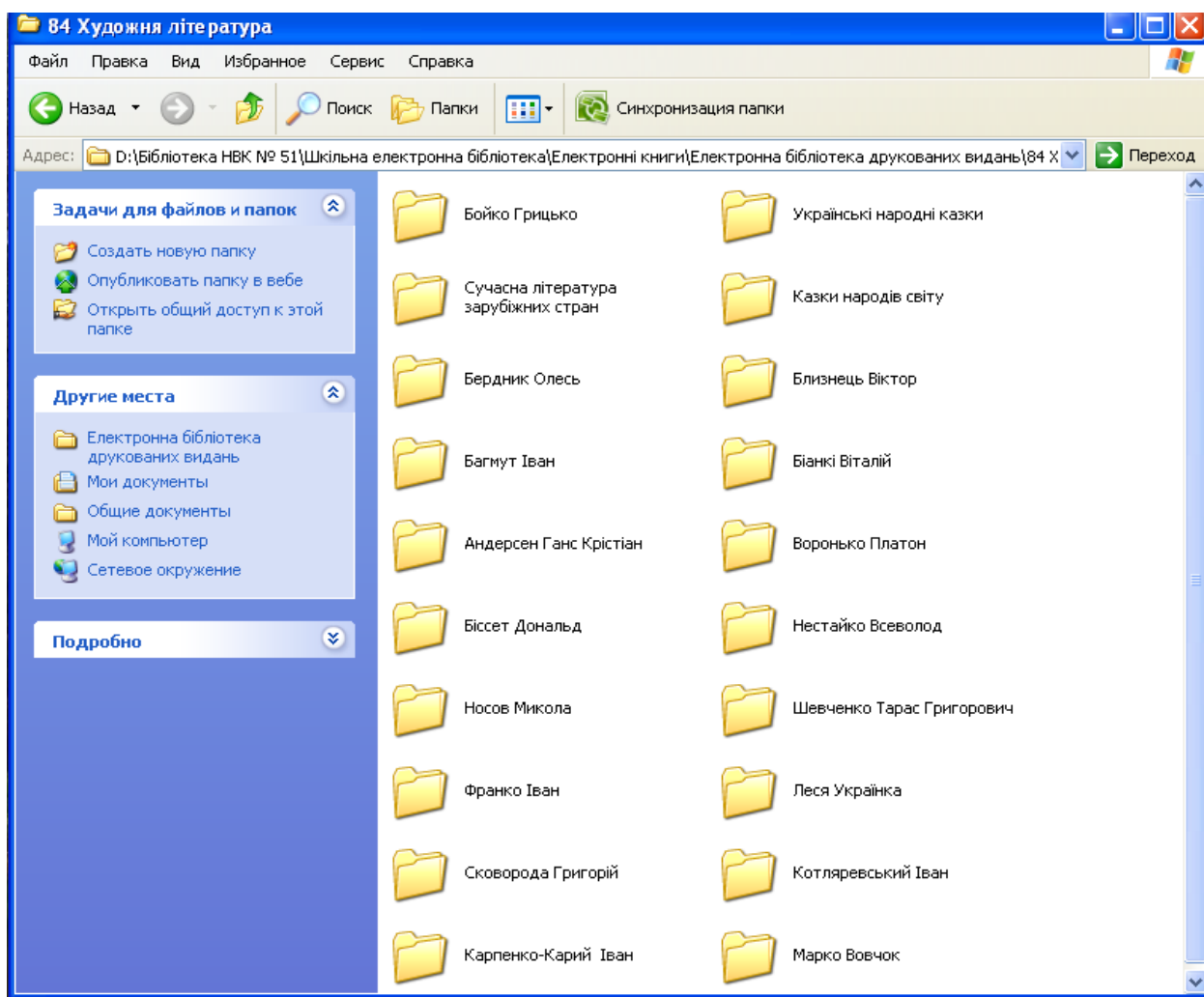
БД «Електронна бібліотека друкованих видань» оформлена згідно основних ділень «Таблиць ББК для дитячих та шкільних бібліотек».

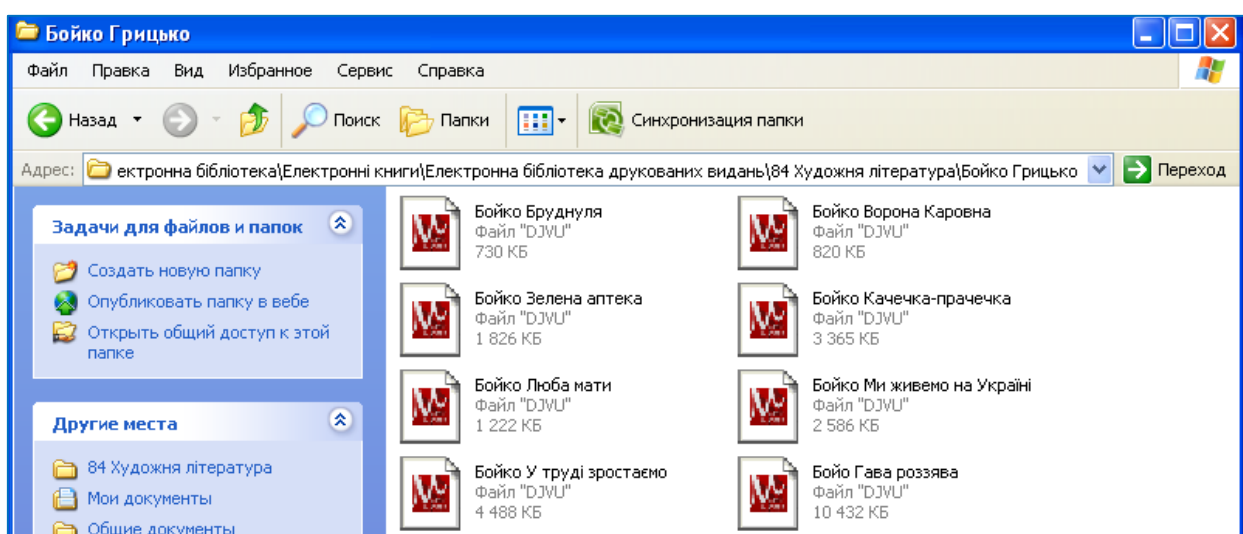
Використання бібліотечно-бібліографічної класифікації вважаємо доцільним. Таблиці ББК використовуються практично у всіх освітянських та публічних бібліотеках. Учні знайомляться з ними на навчаннях з бібліотечно-бібліографічної культури і можуть використовувати свої знання на практиці.

БД включає оцифровані тексти книг на друкованій основі. Особлива увага надається книгам українських письменників та книгам письменників

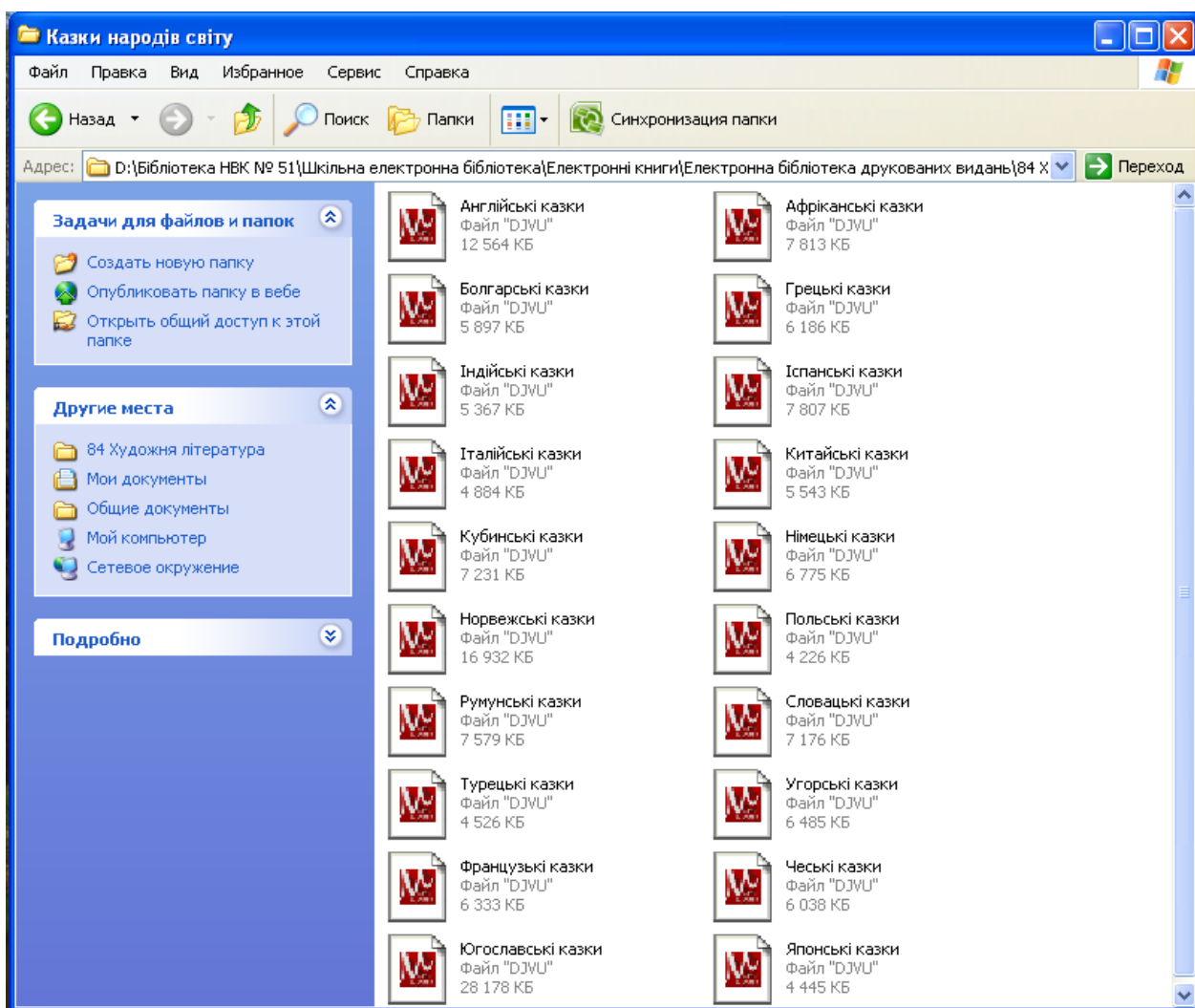
інших країн, твори яких було перекладено українською мовою у різні роки.

Учні активно використовують у навчальному процесі та позакласному читанні *оцифровані* друковані книги як із фондів нашої бібліотеки, так і інших бібліотек України (оцифровуванню, звичайно, підлягають окремі

необхідні твори, а не книги в цілому) .

БД «Фонд електронних документів НВК – колегіуму № 51», та БД «Відеотека» включають папки файлів з *тематичною розстановкою* згідно назв основних предметів, які вивчаються у НВК – колегіумі № 51 за навчальними програмами.

2.4. Інформаційна робота ШБІЦ НВК – колегіуму № 51

Інформаційна робота є одним із найважливіших напрямів роботи ШБІЦ. Необхідною умовою успішності інформаційного обслуговування є *визначення конкретних груп читачів*. Тому інформаційна робота у бібліотечному центрі НВК – колегіуму № 51 проводиться за такими напрямками:

- надання інформаційної допомоги учням в одержанні знань з основних предметів навчання;
- надання інформаційно-методичної допомоги вчителям в організації навчально-виховного процесу;
- надання інформаційної допомоги батькам в організації читання і виховання дітей.

Виконуючи ці функції, ШБІЦ НВК № 51 сприяє формуванню всебічно розвиненої особистості з інформаційними потребами й навичками.

Бібліотечно-інформаційний центр допомагає *учням в організації навчального процесу та дозволі*, у пошуку різноманітної необхідної інформації для підготовки рефератів, виступів, повідомлень, участі у шкільних олімпіадах. Так, тільки за I семестр 2016-2017 н.р. надано довідок, зроблено інформацій та консультацій біля друкованого систематичного каталогу ШБІЦ та електронних каталогів інших бібліотек, які є інформаційними партнерами бібліотечного центру НВК № 51, – 214, у тому числі: 46 - адресно-бібліографічних, 52 - уточнюючих, 54 - фактографічних, 34 - тематичних довідок та 28 - консультації біля каталогів.

Для поліпшення інформаційного обслуговування користувачів у бібліотеці навчального закладу оперативно виконуються *тематичні довідки для учнів і вчителів* на допомогу навчально-виховному процесу. Матеріали виконаних запитів читачів відображаються у *спеціальних тематичних теках*: «Національно-патріотичне виховання», «Історія України», «Історія Херсонщини», «Історія української культури», «Життя та творчість українських письменників», «Життя та творчість письменників різних країн», «Світ цікавих професій» тощо.

Систематично складаються рекомендаційні списки літератури для учнів навчального закладу: «Сучасні українські письменники – дітям», «Шляхами козацької слави», «Чудовий світ фентезі та пригод», «Новинки літератури – допитливим», «Дізнайся більше про себе» тощо.

Наприкінці навчального року обов'язково розміщуються на сайті навчального закладу, на сторінці *«Бібліотечний центр»* рекомендаційні *списки книг для читання під час літніх канікул* (<http://51.ks.ua/library/summer-books>). Списки літератури, які вивчаються за шкільною програмою та для позакласного читання учням 2-х - 9-х класів, підготовлено Херсонською обласною бібліотекою для дітей ім. Дніпрової Чайки.

Тематичне інформування батьків здійснюється у бібліотечному центрі з теми організації читання і виховання дітей. Для них організовано *Батьківський куточок*, який систематично поповнюється новими інформаційними матеріалами згідно розділів: «Батьківська школа», «Радість сімейного читання».

На сучасному етапі педагогічна майстерність учителя тісно пов'язана з рівнем використання інформації. Рівень інформаційної культури вчителя безпосередньо впливає на його готовність до використання інноваційних педагогічних технологій. Тому підвищення інформаційної культури педагогів є одним із важливих напрямів роботи бібліотеки.

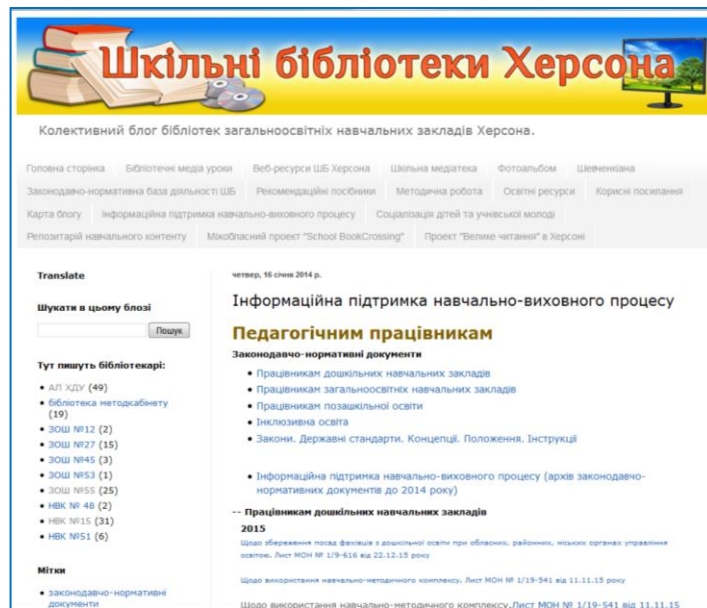
Бібліографічне інформування вчителів має на меті регулярно доводити до відома кожного педагога, виходячи з його потреб і запитів, інформацію про нові надходження літератури, додаткову літературу з предмета викладання, інноваційні напрямки в методиці викладання тощо.

Інформаційна робота серед педагогічного колективу координується з роботою шкільних методичних об'єднань вчителів з предметів навчання. З метою інформування педагогічного колективу готуються анотовані списки літератури до педрад. Завідуюча ШБІЦ постійно виступає на педрадах з інформаційними оглядами літератури.

Швидко та якісно подати потрібну інформацію допомагає також *Картотека газетно-журнальних статей* і використання ресурсів мережі Інтернет, де вчителі он-лайн читають педагогічні періодичні видання. Слід зазначити, що умови ШБІЦ НВК № 51 дозволяють оперативно використовувати вчителями електронні версії періодичних видань для

підготовки до уроків, факультативних занять, чим вони активно користуються.

Крім того, тематичне бібліографічне інформування педагогів здійснюється у розділі *«Інформаційна підтримка навчально-виховного процесу»* на корпоративному блозі *«Шкільні бібліотеки Херсона»*, який систематично поповнюється новими законодавчо-правовими документами з питань освіти.

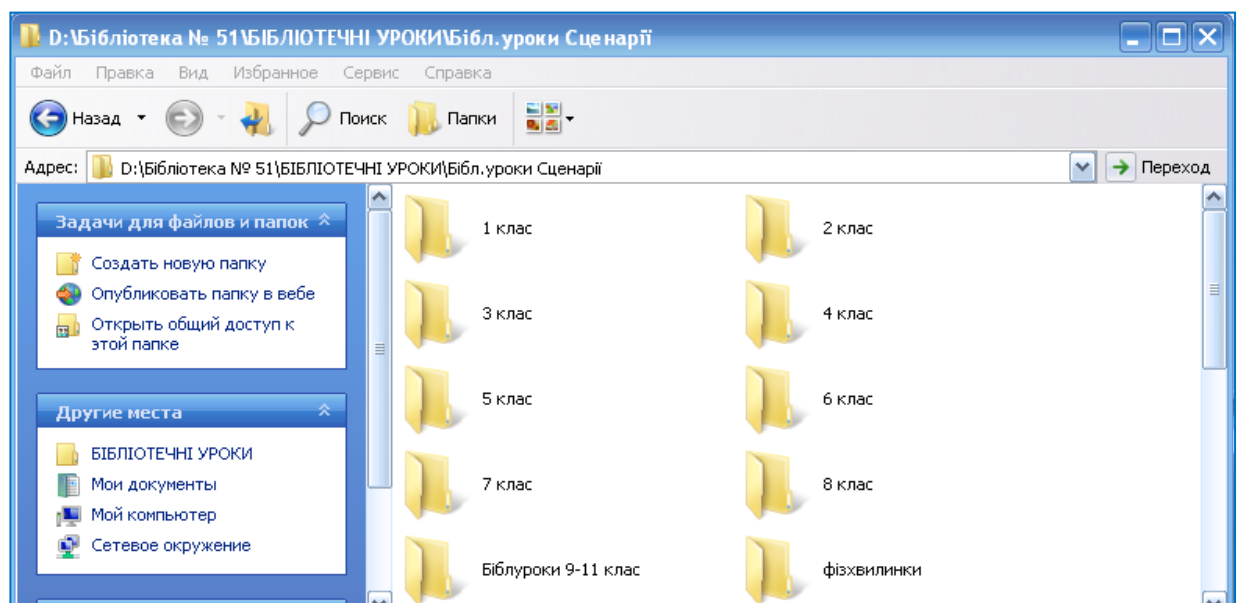
Активними учасниками *індивідуального інформування* є вчителі, які атестуються, вчителі - учасники різноманітних конкурсів та фестивалів, класні керівники НВК № 51. У ШБІЦ НВК № 51 набуто практичний досвід роботи з вчителями - предметниками, класними керівниками, організаторами виховної роботи в школі, психологом та соціальним педагогом. До окремих навчальних тем із різних предметів, відкритих уроків, предметних тижнів добирається додаткова література й газетно-журнальні статті, електронні документи.

Допомагає в роботі бібліотечно-інформаційного центру й можливість знайти і обробити інформацію, створити копії відеоматеріалів для демонстрації на уроці. Вчителі-предметники та класні керівники НВК № 51 для проведення уроків часто використовують мультимедійний проектор.

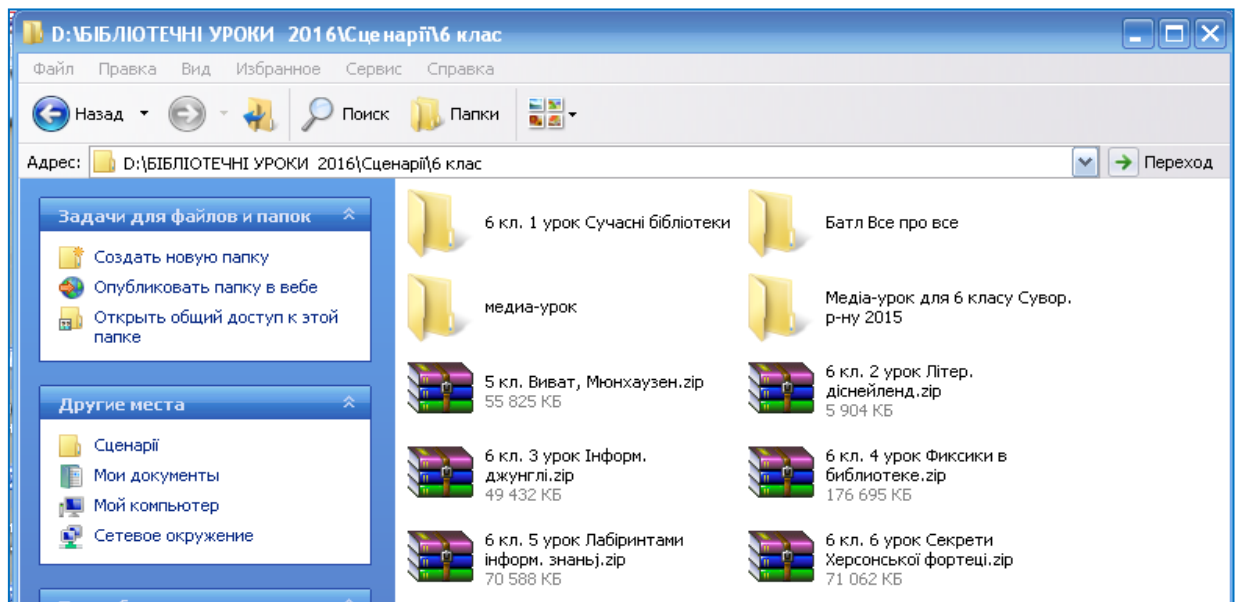
Важливу інформаційну підтримку одержують від бібліотечно-інформаційного центру класоводи при проведенні різноманітних виховних годин. Така *співпраця з педагогічним колективом* визначає важливе місце ШБІЦ у навчально-виховному процесі НВК – колегіуму № 51.

Одним із найважливіших завдань ШБІЦ є прищеплення учням навичок бібліотечно-бібліографічної культури. У популяризації основ бібліотечно-бібліографічних знань активно використовуються *сучасні бібліотечні медіа уроки - навчально-практичні заняття із використанням мультимедійного супроводу*.

Шкільні бібліотеки м. Херсона приймають активну участь у роботі корпоративного проекту «Основи медіа освіти: бібліотечна складова» з теми «Формування і розвиток інформаційної та медіа культури школярів 1-х - 9-х класів». Працівники шкільних бібліотек самостійно розроблюють сучасні бібліотечні медіа уроки для учнів 1-х - 9-х класів. Розпочато цю корисну роботу було ще у 2013 році з підготовки уроків для учнів початкової школи – 1-х – 3-х класів. А у цьому, 2016-2017 навчальному році, всі шкільні бібліотеки м. Херсона, Херсонська обласна бібліотека для дітей ім. Дніпрової Чайки розроблюють сучасні медіа уроки вже для учнів 8-х-9-х класів. Розроблені бібліотечними спеціалістами сучасні медіа уроки розміщено на корпоративному блозі «Бібліотечні медіа уроки» (<http://gorodmedia.blogspot.com>) для колективного користування.

У бібліотечному центрі розроблено *«План проведення бібліотечних уроків по формуванню інформаційної культури читачів 1-х - 11-х класів на 2016-2017 н.р.»*.

Бібліотечні уроки систематично проводяться для школярів самостійно та в координації з Херсонською обласною бібліотекою для дітей ім. Дніпрові Чайки згідно *«Єдиного координаційного плану роботи»*.

2.5. Популяризація читання у ШБІЦ НВК – колегіуму № 51

У бібліотечному центрі велика увага приділяється питанням використання довідкової, енциклопедичної, пізнавальної, історичної, краєзнавчої літератури для підготовки до уроків, написання рефератів, участі в учнівських олімпіадах, читацьких конкурсах тощо.

Підвищенню освітньої, пізнавальної культури читача сприяють *наочні форми бібліотечної роботи* - інформаційно-літературні експозиції, які постійно організовуються у бібліотеці.

У бібліотечно-інформаційному центрі НВК № 51 використовуються різні види експозицій: тематичні, до предметних тижнів, до знаменних подій, присвячені життю та діяльності видатних особистостей тощо.

Бібліотека НВК № 51 як інформаційний центр стимулює самоосвіту й саморозвиток особистості учня, виховує потреби в самостійному пошуку, відборі та використанні інформації, умінні критично оцінювати її через організацію таких постійно діючих літературних виставок та експозицій:

«Україно, слава твоя у віках сяє!», «Шляхами козацької слави», «Педагогічні знахідки вчителів»; «Новинки-цікавинки для допитливих»; «Вінок пошани Кобзарю»; «Херсонщина: час, події, люди», «Творчі здобутки наших учнів» тощо.

Практичний досвід показує, що для школярів дуже важливі бібліотечно-бібліографічні консультації. Це поради бібліотекаря читачеві з якоїсь проблеми, пов'язаної з вибором літератури для підготовки виступу, повідомлення, реферату. Завдання шкільного бібліотекаря —

завжди допомагати обдарованим дітям: учасникам предметних олімпіад, творчих конкурсів, членам МАН. Розвиток творчо обдарованих дітей

потребує від бібліотекаря в співдружності з учителями - предметниками постійної уваги та повсякденної кропіткої індивідуальної роботи. Обов'язково проводяться з такими дітьми бібліографічні консультації біля тематичних експозицій, надаються індивідуальні рекомендаційні списки та допомога у складанні бібліографічного опису використаної літератури.

Важливим етапом популяризації бібліотечного фонду і читання є *проведення різноманітних масових форм бібліотечної роботи.*

Масова робота нашого бібліотечно-інформаційного центру є складовою частиною роботи НВК – колегіуму № 51 у розвитку творчої особистості учнів, формуванні їх основних компетентностей та соціальної активності.

З метою формування іміджу читання як засобу самовдосконалення та посилення ролі книги в навчально-виховному процесі бібліотечний центр спільно з педагогічним колективом НВК № 51 бере активну участь у *проведенні предметних тижнів, місячників*, надає інформаційну допомогу в підготовці та проведенні масових заходів до відзначення пам'ятних дат нашої держави і нашого краю, до ювілеїв письменників, діячів культури, історії та мистецтва тощо.

ШБІЦ НВК – колегіуму № 51 протягом навчального року проводить значну кількість змістовних та цікавих масових заходів з *обов'язковим використанням мультимедійного супроводу.*

Проведені масові заходи узагальнюються і накопичуються в

спеціальних теках: «Сценарії масових заходів», «Бібліотечні уроки».

Слід відзначити різноманітність форм проведених масових заходів: бібліопанорама «Знання і мудрість незалежної України», красзнавчий калейдоскоп

«Наше прекрасне місто», краєзнавчі ерудит-мандри «Найцікавіше про Херсон», краєзнавча гра «Лицарі Таврійського краю», урок-спілкування «Дівчата та хлопчики: такі схожі і такі різні», бібліотечний вернісаж «Малятам про довідкові видання», літературний марафон «Сучасні письменники - дітям», лінгвістична дегустація «Відчуй смак рідної мови», тренінг-спілкування «Заговори, щоб я тебе почув», профорієнтаційна вікторина «Зроби свідомий вибір» тощо.

Усі масові заходи проводяться у тісній співпраці з педагогами школи, читацьким активом, а також із колегами з Херсонської обласної бібліотеки для дітей ім. Дніпрової Чайки, Херсонської обласної бібліотеки для юнацтва ім. Б.Лавреньова, бібліотекою-філією №

17 Херсонської ЦБС. Протягом 2015-2016 навчального року бібліотечно-інформаційним центром було організовано і проведено 142 різноманітних, змістовних заходів для школярів. На 01.12.2016 р. шкільним інформаційно-бібліотечним центром вже проведено 77 масових заходів до знаменних дат та бібліотечних медіа уроків.

Слід відзначити роботу бібліотечно-інформаційного центру з *установами позашкільної освіти*. У НВК № 51 активно функціонує гурток «Юний судноводій» Дитячого клубу юних моряків і річників Херсонської міської ради. Бібліотечний центр систематично проводить масові заходи з теми краєзнавства з гуртківцями. А керівник гуртка позашкільної освіти приймає активну участь при проведенні краєзнавчих заходів з школярами у бібліотечному центрі.

Так, до Дня міста шкільний бібліотечно-інформаційний центр цілий тиждень приймав школярів, для яких було підготовлено багато яскравих та пізнавальних масових заходів, таких як: краєзнавча відео гра «Різноманітні

сторінки історії нашого міста» (для учнів 2-х класів), пізнавальна віртуальна гра «Стежками рідного краю» (для учнів 3-х класів), краєзнавча вікторина «Дивосвіт рідної природи» (для учнів 4-х класів).

А керівник гуртка «Юного судноводія» розповідав дітям про заснування міста Херсона як міста суднобудівництва в історичному екскурсі «Херсон – портове місто».

Співробітники Херсонської обласної бібліотеки для дітей ім. Дніпрової Чайки підготували у цей краєзнавчий тиждень тинейджер-форум «Херсонщина під аркою мира» (для учнів 6-х класів) та урок людяності «Герой добра» (до 290-річчя з дня народження Джона Говарда) - для учнів 8-х класів.

Діти активно приймали участь у всіх краєзнавчих заходах, доповнюючи їх своїми знаннями, одержаними на уроках історії, географії і природознавства, та одержували нову додаткову інформацію з історії виникнення економічного, культурного та духовного життя рідного краю з унікального краєзнавчого видання «История Херсона», який було складено і видано директором НВК-колегіуму № 51.

Крім того, у нашому навчальному закладі організовано *Музей історії міста Херсона*, у якому учні гуртка «Юних краєзнавців» проводять екскурсії для гостей НВК – колегіуму № 51.

Музей історії міста Херсона було відкрито у вересні 2009 року з метою залучення учнівської молоді до вивчення і збереження історико-культурної спадщини українського народу, сприяння вихованню у неї патріотизму, любові до України, рідного краю, поваги до народних звичаїв, традицій та національних і духовних цінностей українського народу.

Відкриттю Музею сприяла цілеспрямована, систематична робота

вчителів та учнів НВК № 51, які займалися пошуково-дослідницькою роботою, брали участь у роботі Малої Академії наук.

Слід відзначити, що науково-пошукова робота ведеться постійно у стінах музею. Розроблені збірки медіа матеріалів, віртуальних екскурсій, а саме: «Душею міста є собор», «Пам'ятники Другої світової війни», «Театр крізь віки», «Херсон – місто корабелів». У минулому році було відкрито нову експозицію, яка висвітлює побут та життя українського народу.

Також, учнями створено макет Херсонської фортеці кінця XVIII століття.

Щорічною традицією стало проведення єдиного уроку історії у визначні та пам'ятні дати українського народу, серед яких: День пам'яті жертв голодомору та політичних репресій, День Соборності України, День героїв Крут, День перемоги над нацизмом у Європі, День українського козацтва.

Музей є навчально-виховною базою під час підготовки учнів до участі у краєзнавчих турнірах, щорічному конкурсі „Знавці міста Херсона” та «Козацькими стежинами», «Плекаючи старе, осягаємо нове», «Херсонщина пам'ятає...».

Музей постійно співпрацює з Херсонським краєзнавчим музеєм, Херсонським Будинком дитячої та юнацької творчості.

Так, у вересні 2015 року спільно було організовано краєзнавчу конференцію «Краєзнавча робота – один із напрямів патріотичного виховання учнівської молоді» та історичний квест у ботанічному саду Херсонського державного університету.

Інформація про проведені масові заходи вчасно надається на сайт навчального закладу, сторінку «Бібліотечного центру», фаховий блог «Бібліопланета. ШБІЦ НВК – колегіуму № 51» та корпоративний блог «Шкільні бібліотеки Херсона».

У бібліотечному центрі організовано *інформаційний стенд «Куточок читача»* для показу бібліотечної роботи з питань популяризації літератури, залучення учнів до читання, проведення конкурсів, роботи читацького активу тощо.

Шкільний бібліотечно-інформаційний центр з метою популяризації книги і читання, розвитку читацької культури учнів навчального закладу систематично бере участь у *Всеукраїнських, регіональних, міських конкурсах*.

Виконуючи важливу виховну функцію – формування національно-патріотичного світогляду дітей, педагоги та завідувача ШБІЦ підготували у 2015-2016 н.р. учнів школи для участі у *обласному інтелектуальному турнірі «Ігри патріотів Херсонщини»*. За підсумками журі конкурсу серед школярів старшої вікової категорії II місце одержав учень 9-А класу нашої школи Якубовський Олександр. Він був нагороджений *Дипломом II ступеня* управління освіти Херсонської міської ради за виявлені відмінні історико-краєзнавчі знання про Херсонську область та культуру рідного краю.

Учні нашого навчального закладу взяли участь у конкурсі на звання найкращого читача 2016 року - *«Велика книга читацьких рекордів Херсонщини»*. Конкурс проходив серед учнів 6-х та 7-х класів навчальних закладів м. Херсона. У конкурсі взяли участь Коваленко Олена, учениця 6-Б класу та Міллер Руслана, учениця 7-Б класу. Вони гідно виступили з своїми презентаціями, які зробили на улюблені книжки сучасних українських письменників.

Бібліотечний активіст та один із найкращих читачів нашої школи Якубовський Олександр, учень 9-А класу, також взяв участь у *загальноміському конкурсі «Книжковий драйв» «Book-анімація»*. Він підготував бук трейлер на улюблену книгу О. Роя «Повелитель книг».

На початку 2016 року Миколаївською філією Київського національного університету культури і мистецтв у партнерстві з Комунальним закладом «Херсонська обласна бібліотека для дітей ім. Дніпрової Чайки» Херсонської обласної ради та Науково-педагогічною бібліотекою м. Миколаєва було започатковано *Регіональний проект «School – Book Crossing»*, що проходив на території Херсонської області за підтримки управління освіти Херсонської міської ради.

Метою проекту визначено популяризацію книги та *промоцію читання серед учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів Херсонської та Миколаївської областей*, розширення кола читацької молоді, формування стійкої мотивації до читання, соціалізацію школярів і тим самим – сприяння розвитку нового інтелектуального суспільства.

Щоб досягти мети, кожною шкільною бібліотекою як учасницею Проекту було організовано School Book Crossing – куточок, де розміщувалися книги з домашніх бібліотек, що надавалися їх власниками – учнями старших класів, для вільного обміну і прочитання їх іншими учасниками. В основному, це були книги історичної тематики та художня література.

Крім того, з метою популяризації власної книги або книги, прочитаної в School Book Crossing, яка найбільше сподобалася, учасники створювали власні відео (відгуки, реклами, рекомендації), фотоколажі, тексти-відгуки, які було розміщено у групі в соціальній мережі. Електронна адреса групи - https://vk.com/mfknukim_bookcross.

Також, більш детально ознайомитись з Регіональним проектом «School - BookCrossing» учасники могли на сторінках колективного блогу «Шкільні бібліотеки Херсона» - <http://ks-school-libraries.blogspot.com>.

Активну участь у Регіональному проєкті «School Book Crossing» («Шкільний бук-кросинг») взяли учні і педагоги НВК № 51. Серед шкільних бібліотек-учасників проєкту у номінації – «Найпопулярніший «School Book Crossing» визначено і наш навчальний

заклад, а завідувачій ШБІЦ оголошено подяку за організацію «Шкільного бук-кросингу» від управління освіти Херсонської міської ради.

25 травня 2016 року у Херсонській обласній бібліотеці для дітей ім. Дніпрові Чайки відбулося яскраве театралізоване свято – «випускний» у бізнес-школі у формі аукціону бізнес-ідей, або «Cash - flow по-херсонськи». Фіналісти проєкту захищали власні бізнес-проєкти. Бізнес-школа – це унікальна можливість для херсонських старшокласників не просто здобути додаткові до шкільної освіти знання, а й стати успішними, фінансово грамотними людьми. А до того ж, безкоштовно отримати життєво важливі знання про бізнес, основні принципи його досягнення та при цьому ще й заробити власною інтелектуальною працею гроші!

Переможцем стала Львова Анастасія, учениця 101 групи НВК-колегіуму № 51, яка зайняла I місце серед претендентів м. Херсона.

Залучення учнів до систематичного читання, підвищення їх інтелектуального та культурного рівня, участь школярів у позакласній, позашкільній роботі сприяє набуттю ними соціального досвіду.

Щоденно завідувача шкільним бібліотечно-інформаційним центром і педагогічний колектив НВК № 51 об'єднують свої зусилля для досягнення спільної мети - формування ініціативної, соціально активної, творчої особистості, здатною в майбутньому стати успішною людиною для розвитку нашої держави.

2.6. Організаційно-методична робота ШБІЦ НВК – колегіуму № 51

Завідуюча ШБІЦ НВК № 51 проводить значну організаційно-методичну роботу для шкільних бібліотекарів.

Лабораторія перспективного досвіду з питань формування фондів бібліотек навчальних закладів продовжує працювати вже десятий рік у НВК № 51 (з 2007 року), надаючи консультаційну, методичну та практичну допомогу шкільним бібліотекарям м. Херсона і Херсонської області з теми організації фонду шкільних бібліотек та ведення основної бібліотечної документації, акцентуючи першочергову увагу на документах з обліку, використання та збереження фонду підручників.

2 рази на рік ШБІЦ НВК № 51 приймає у навчальному закладі шкільних бібліотекарів з Херсону і Херсонської області - *слухачів курсів підвищення кваліфікації КВНЗ «Херсонської академії неперервної освіти»*.

Завідуюча ШБІЦ НВК № 51 знайомить слухачів із інноваційними формами роботи бібліотечного центру, інформаційним обслуговуванням школярів та педагогів навчального закладу та використанням ІКТ при наданні сучасних бібліотечних послуг.

А потім проводить консультацію з питань формування, обліку та збереження шкільного бібліотечного фонду. Дуже детально завжди розглядаються питання ведення основної бібліотечної документації згідно нормативних інструкцій. Особлива увага приділяється обліку, використанню та збереженню фонду підручників згідно «Інструкції про порядок комплектування та облік підручників і навчальних посібників...» (2013).

На базі Лабораторії перспективного досвіду з питань формування фондів бібліотек навчальних закладів кожного року *проводяться семінари-практикуми для шкільних бібліотекарів м. Херсона*. Так, у 2016-2017 навчальному році було проведено 8 грудня 2016 року семінар-практикум на

тему *"Формування фондів шкільної бібліотеки: нормативно-інструктивні вимоги і практика їх застосування"*.

У семінарі приймали участь представники управління освіти Херсонської міської ради, централізованої бухгалтерії управління освіти Херсонської міської ради та провідні спеціалісти Херсонської обласної бібліотеки для дітей ім. Дніпрової Чайки.

Завідуюча ШБІЦ НВК № 51 провела практичну консультацію з обліку, використання та збереження підручників і навчальних посібників у фондах шкільних бібліотек.

Подальші практичні заняття відбувались у груповому форматі - безпосередньо в бібліотечно-інформаційному центрі й у шкільній конференц-залі.

У 2015-2016 н. р. було надано 25 індивідуальних консультацій для шкільних бібліотекарів з питань

обліку, видачі, використання і збереження фонду підручників згідно нової

«Інструкції про порядок комплектування та облік підручників та навчальної літератури» (ведеться «Журнал обліку консультацій»). Станом на 01.12.2016 року налічується вже 38 записів у Журналі обліку консультацій.

Діяльність шкільного бібліотечного центру розглядається як підсистема в загальній системі дистанційного освітньо-інформаційного обслуговування учнів та педагогів навчально-виховного комплексу № 51, що включає партнерські взаємодії з регіональними навчальними центрами, закладами освіти, методичними центрами, публічними та дитячими бібліотеками, музеями тощо.

З цією метою на сайті навчального закладу було створено сторінку «Бібліотечний центр» та фаховий бібліотечний блог «Бібліопланета. ШБІЦ НВК № 51». Електронна адреса блогу - <http://nwk51.blogspot.com>.

Фаховий блог шкільного бібліотечно-інформаційного центру НВК № 51 «Бібліопланета» було створено з метою підвищення результативності інформаційного забезпечення навчально-виховного процесу.

Структура блогу та його зміст побудовано на основі принципу повного і оперативного виконання читацьких запитів і максимального полегшення доступу до інформації.

Для вирішення перерахованих вище завдань, структура блогу «Бібліопланета» ШБІЦ НВК № 51 включає такі розділи:

- *Головна сторінка.* Містить поточну інформацію про заходи, які було організовано і проведено бібліотечно-інформаційним центром самостійно або спільно з педагогами навчального закладу, публічними бібліотеками, громадськими організаціями тощо.
- *Про бібліотеку.* Надано історичну довідку розвитку шкільного бібліотечно-інформаційного центру та включено презентацію «Шляхи становлення та розвитку ШБІЦ НВК № 51».

- *Електронна бібліотека.* Розміщено базу даних корисних інформаційних посилань на електронні бібліотеки та каталоги інших бібліотек.
- *Конкурси.* Пропонує інформацію про численні читацькі конкурси, які проводяться у місті, області, країні. А також надається інформація про переможців у конкурсах – учнів нашого НВК № 51.
- *Кращі читачі.* Знайомить з кращими читачами навчального закладу за підсумками моніторингу бібліотечно-інформаційного центру.

Надалі заплановано розширення розділів фахового блогу для створення максимально комфортних умов для доступу читачів до інформації в різноманітних формах та створення позитивного іміджу ШБІЦ НВК № 51.

Слід відзначити, що створення фахового блогу «Бібліопланета» стало новим зручним інструментом взаємодії бібліотечно-інформаційного центру з учнівським і педагогічним колективами НВК-колегіуму № 51.

Крім того, найбільш значні події з життя навчального закладу, новини бібліотечно-інформаційного центру НВК № 51 систематично висвітлюються на корпоративному блозі «Шкільні бібліотеки Херсона».

З ініціативи методичного кабінету при управлінні освіти Херсонської міської ради, Херсонської обласної бібліотеки для дітей ім. Дніпрової Чайки та провідних бібліотекарів навчальних закладів м. Херсона було запропоновано створити колективний блог шкільних бібліотекарів з метою об'єднання зусиль для повноцінного інформування учасників навчально-виховного процесу.

У 2014 році загальними зусиллями було започатковано роботу корпоративного блогу під назвою «Шкільні бібліотеки Херсона». Електронною адресою блогу є - <http://ks-school-libraries.blogspot.com>.

Спільний блог створено як об'єднуючу платформу для розкриття діяльності шкільних бібліотек міста Херсона в Інтернет-мережі та реалізації спільних проєктів.

Організаційно-методичний супровід ведення колективного веб-проекту «Шкільні бібліотеки Херсона» здійснюється ведучими спеціалістами Херсонської обласної бібліотеки для дітей ім. Дніпрової Чайки, а в його функціонуванні активну участь беруть шкільні бібліотекарі всіх навчальних закладів м. Херсона.

Так, завідувача ШБІЦ НВК № 51 бере участь у веденні розділу *«Інформаційна підтримка навчально-виховного процесу»* (Ч.1. Інформаційний ресурс для педагогів дошкільних навчальних закладів; Ч.2. Інформаційний ресурс для педагогів загальноосвітніх навчальних закладів; Ч.3. Інформаційний ресурс для педагогів позашкільних навчальних закладів; Ч.4. Інклюзивна освіта), який систематично поповнюється новими законодавчо-правовими документами з питань освіти на допомогу педагогам м. Херсона.

З упровадженням Державного стандарту початкової загальної освіти бібліотеки загальноосвітніх навчальних закладів м. Херсона розпочали значну роботу з питань формування інформаційної культури школярів 1-х – 4-х класів.

Методичним кабінетом при управлінні освіти Херсонської міської ради було організовано у 2013-2014 навчальному році *динамічну групу шкільних бібліотекарів та методичних центрів м. Херсона «Формування і розвиток інформаційної та медіа культури школярів 1-х – 4-х класів згідно Державного стандарту початкової загальної освіти»*, метою якої стало *приведення у відповідність сучасним освітнім вимогам програм бібліотечних уроків та розробка бібліотечних медіа уроків для учнів початкових класів* для впровадження у практику роботи шкільних бібліотек.

З метою організаційно-методичного супроводу роботи динамічної групи було *створено експертну комісію* з представників методичних центрів м. Херсона, які є координаторами роботи шкільних бібліотек. До її складу

ввійшли: КЗ «Херсонська обласна бібліотека для дітей ім. Дніпрової Чайки» Херсонської обласної ради, яка виконує функції методичного центру для бібліотек загальноосвітніх навчальних закладів м. Херсона, у співавторстві з фахівцями методичних центрів – КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради, методичного кабінету при управлінні освіти Херсонської міської ради, із залученням як консультантів учителів-практиків шкіл міста.

Всього у 2014 році проведено дев'ять занять динамічної групи, на яких було розроблено по 5 тем бібліотечних медіа уроків для учнів 1-их, 2-их, 3-іх та 4-их класів.

Перше заняття динамічної групи було проведено як проблемно-цільове навчання у форматі «світове кафе» для шкільних бібліотекарів на базі Херсонської обласної бібліотеки для дітей ім. Дніпрової Чайки. На ньому було розглянуто практичні питання формування інформаційної та медіа освіти учнів 1-х – 4-х класів згідно Державного стандарту початкової школи. Працівники бібліотек проаналізували вимоги освітнього стандарту, навчальних програм, інших інструктивно-нормативних матеріалів щодо вимог до знань та компетенцій учнів початкових класів у роботі з книгою та інформацією.

Чотири робочі групи шкільних бібліотекарів активно обговорювали проект програми сучасних бібліотечних веб-уроків для учнів 1-х - 3-х класів та представили для офіційного затвердження узагальнений варіант програми.

У 2014 році сучасні бібліотечні медіа уроки із інформаційної культури школярів «Основи медіаосвіти: бібліотечний модуль» для учнів 1-х - 4-х класів було презентовано на корпоративному блозі «Шкільні бібліотеки Херсона» (<http://gorodmedia.blogspot.com>). Бібліотечні медіа уроки активно запроваджуються у практику роботи шкільних бібліотек міста.

Надалі було вирішено продовжити роботу з *формування інформаційної культури учнів 5-х – 9-х класів згідно вимог Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти*.

Тому, на 2014-2015 н.р. заплановано розробити програми занять з інформаційної культури для учнів 4-х – 5-х класів, на 2015-2016 н.р. – заняття для учнів 6-х – 7-х класів. І закінчити роботу у 2016-2017 н.р. розробкою сучасних бібліотечних медіа уроків для учнів 8-х – 9-х класів.

У рамках корпоративного проекту «Основи медіа освіти: бібліотечний модуль» планується *узагальнення спільного досвіду роботи шкільних і дитячих бібліотек м. Херсона* та видання збірки кращих зразків бібліотечних медіа уроків для учнів початкової школи. А також заплановано *розповсюдження результатів роботи корпоративного проекту у бібліотечній мережі всієї країни* (проведення конференцій, семінарів-практикумів, вебінарів, майстер-класів, популяризація у пресі, у мережі Інтернет тощо).

Створення корпоративного інформаційного ресурсу шкільних бібліотек м. Херсона допомагає їм не тільки зберегти за собою провідну роль в освітньому процесі школи, але й збільшити її, вирішуючи проблеми і відкриваючи перспективи інформаційно-бібліотечних технологій, спрямованих на активізацію творчого потенціалу як учнів, так і педагогів, що в цілому сприятиме підвищенню результативності навчально-виховного процесу.

ВИСНОВКИ

Інформаційний простір пропонує сучасному читачеві надзвичайну кількість літератури на різноманітних носіях. У цьому інформаційному просторі зорієнтуватися дуже важко.

Тому бібліотечний центр НВК № 51 надає систематичну, цілеспрямовану допомогу учням в опануванні знаннями з навчальних предметів, виховує бажання розширювати обсяг знань, знайомить з різноманітними джерелами інформації, навчає розуміти їх, користуватися ними, виховує творчого читача, свідомого громадянина нашої країни.

Практичною реалізацією діяльності ШБІЦ НВК № 51 є підвищення результативності навчального процесу.

Упроваджуючи сучасні види інформування та оптимізуючи процес обслуговування користувачів, шкільний бібліотечно-інформаційний центр НВК № 51 як сучасна модель бібліотеки загальноосвітнього навчального закладу з кожним днем все більше забезпечує розв'язання сучасних освітянських завдань: повноцінне інформаційне та навчально-методичне забезпечення навчально-виховного процесу, інформування батьківської громадськості, систематичне ознайомлення читачів з традиційними і нетрадиційними носіями інформації, вивчення інформаційних потреб та запитів читачів та їх оперативне і повноцінне обслуговування. А також, сприяє росту учнівських досягнень, забезпечує необхідні умови для творчого пошуку і роботи педагогічного колективу та інтелектуального і духовного розвитку учнів для майбутнього нашої держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Концепція інформатизації мережі бібліотек загальноосвітніх навчальних закладів України : затв. постановою Президії Академії педагогічних наук України від 26 січня 2006 року № 1/6-7. / АПН України; ДНПБ України ім.В.О.Сухомлинського; авт. кол.: О.В.Сухомлинська (кер.), В.Ю.Биков, П.І.Рогова, Ю.І.Артемов // ОсвітаУкраїни. – 2006. – 17 березня (№21). – С.6.
2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр. [Електронний ресурс] // Мін-во освіти і науки України. — Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>. — Назва з екрану. — (Доступ: 21.10.2016).
3. Нємченко, О.М. Сучасна бібліотека як інформаційний центр навчального закладу / О.М.Нємченко // Шкільний бібліотекар. – 2011. – № 3. – С. 6-12.
4. Савельєва, З.Й. Програма розвитку шкільного бібліотечно-інформаційного центру / З.Й.Савельєва // Шкільний бібліотекар. – 2012. – № 7. – С. 11-13.
5. Овечко, Л.А. Шкільна бібліотека 21 століття / Л.А.Овечко // Шкільна бібліотека. – 2009. - № 6. – С. 72-77.

Додаток 1**ПЕРЕЛІК МАТЕРІАЛІВ, ЯКІ ВМІЩЕНО НА КОМ ПАКТ-ДИСКУ**

1. Конкурсна робота.
2. Презентація роботи ШБІЦ НВК – колегіуму № 51.
3. Анкета учасника.
4. Паспорт ШБІЦ НВК – колегіуму № 51.
5. Фото учасника конкурсу.